

Udruženje antifašista i boraca NOR-a grada Doboja

Broj: 8/21

Doboj, 14. 10. 2021. god.

I N F O R M A C I J A

o stanju spomenika i spomen-obilježja iz Drugog svjetskog rata na području grada Doboja

Na području grada Doboja, koji je u istorijskim mapama ucrtan kao jedna od posebno važnih tačaka na prostoru bivše Jugoslavije, a moglo bi se reći i na prostoru Evrope, nalazi se veliki broj spomenika i spomen-obilježja iz perioda Drugog svjetskog rata. Mnogi spomenici se nalaze u gradskom jezgru, ali većina njih je raspoređena u mjestima odakle su potekli borci NOR-a, ili i u selima u kojima su se događali ustanci ili pogubljenja naroda.

U samom gradu centralno mjesto zauzima spomenik u Parku narodnih heroja. Spomenik je u solidnom stanju, ali postoji potreba za određenim radovima na zaštiti spomeničkog kompleksa, prije svega zamjena dvije ploče koje su oštećene, a nalaze se nad stepeništem kojim se silazi u kosturnicu. Inače, poslije poplave, 2014. godine, uklonjen je i opran mulj iz same kosturnice u kojoj su pohranjeni posmrtni ostaci 111 strijeljanih ustaniuka, po presudu ustaškog prijekog suda.

U parku treba popraviti bistu narodnog heroja Josipa Jovanovića, a ostale očistiti i osvježiti.

Obilaskom gradskih ulica konstatovano je da nedostaju spomen ploče na sljedećim adresama:

- Ulica kralja Aleksandra (Ismeta Kapetanovića br. 91)
- Ulica vojvode Mišića (Mladena Stojanovića br.16)
- Ulica Oslobodilačka br. 53

Spomen ploče postoje i u dobrom su stanju u Ulici Krnjinskih brigada (Vladimira Veselića br. 45), Meše Selimovića i Pop-Ljubina (Refika Bešlagića) br. 23 i 103, te Kralja Aleksandra (Ismeta Kapetanovića) na objektu Sokolskog doma.

Spomenik na Preslici, gdje se obilježava 23. avgust, Dan ustanka naroda Doboja, Maglaja i Gračanice je u dosta zapuštenom i oronulom stanju. Samo uređenje spomeničkog kompleksa iziskuje velika finansijska sredstva, ali se u prvi plan nameće koncept obilježavanja ovog datuma.

Dobojski logor i 23. avgust su dva jedina datuma u republičkom Kalendaru obilježavanja značajnih događaja i ličnosti. U prvi plan se nameće

pitanje koncepta obilježavanja 23. avgusta i to zahtijeva angažovanje najodgovornijih ljudi i institucija grada Doboja, te opština Maglaj i Gračanica.

Novi spomenik Dobojskom logoru, koji je izgrađen na mjestu gdje se nalazila većina baraka logora, je u odličnom stanju i on zahtijeva samo redovno održavanje, uključujući rješenje problema smeća koje se odlaže u neposrednoj blizini spomenika.

Kada govorimo o stanju najznačajnijih i najvećih spomeničkih kompleksa u seoskim sredinama, ono je zadovoljavajuće, prije svega zahvaljujući radu i entuzijazmu aktivista koji su aktivni u tim sredinama. To se u prvom redu odnosi na: Pridjel Donji, Lipac, Bukovica Mala, Ritešić, Osječani, Trbuk i Rječica.

Zahvaljujući razumijevanju gradskog rukovodstva izdvojena su značajna finansijska sredstva i urađena temeljita rekonstrukcija spomenika u Pridjelu Donjem, kom prilikom je zamijenjeno svih šezdesetak ploča poginulih boraca i žrtava fašističkog terora, koje su pričvršćene na betonskoj podlozi. Kao i kod većine drugih spomenika problem predstavlja održavanje, odnosno, čišćenje, košenje trave i kupljenje smeća.

U Bukovici Maloj, koja je jedna od najvećih i najznačajnijih obilježja, na terenu djeluje veoma aktivno mjesno udruženje i dosta je urađeno na zaštiti ovog kompleksa. Neophodno je popraviti porušenu i oštećenu ogradu i prilaz spomeniku.

Ritešić ima aktivno boračko udruženje, zahvaljujući kom, u povodu obilježavanja 4. jula, Dana borca, imamo najmasovnije okupljanje, izuzet Preslice. Aktivnosti koje se tom prilikom organizuju, uglavnom finansiraju aktivisti iz svojih sredstava.

Osječani su veoma značajno mjesto sa aspekta NOB, a na svom području imaju tri obilježja. Novi spomenik u Polju, gdje se obilježava prva ustanička puška, je u dobrom stanju i njegovu izgradnju je u cjelosti finansirala Gradska uprava Doboja.

Spomenik na Mikića putu je takođe u korektnom stanju, a trenutno je najzapušteniji spomenik u cetru sela kod doma kulture.

Jedno od najznačajnijih i najvećih obilježja iz Drugog svjetskog rata je, svakako, spomen kompleks u Trbuku i Rječici, a sretna okolnost je da na tom području postoji grupa mladih i vrijednih aktivista koja je uspjela zaustavi dalju devastaciju i propadanje ovog kompleksa.

Imajući u vidu veličinu i značaj ovog lokaliteta, ovdje objektivno treba planirati najveća sredstva za njegovu obnovu. Prioritet radova bi bio na uređenju stepeništa

koje je veliko i inpozantno, zatim uređenje staza unutar parka, obnavljanje slova na centralnom spomeniku, čišćenje od rđe i farbanje jarbola, postavljanje novih klupa.

Sredstvima Ministarstva za boračka pitanja Vlade Republike Srpske, obnovljen je spomenik u Brezicima i spomen kosturnica u Jošavi.

U Brezicima je sada problem što aktivisti koji su nosili aktivnost, nisu više među živima, a mladih koji žele u našu organizaciju je sve manje.

Od strane naših aktivista sa terena dobili smo zahtjev za manje radove na spomenicima u: Bukovici Maloj, Ljeskovim Vodama, Johovcu, Boljaniću, Osječanima i Rječici. Obilaskom teritorije grada uočili smo i određen broj teško oštećenih spomenika koje treba obnoviti ili ukloniti. To se prije sgega odnosi na Kostajnicu i Bušletić.

S obzirom da se od prije par godina vode aktivnosti na uređenju lokaliteta gdje je bio inprovizovani aerodrom u Drugom svjetskom ratu u Boljaniću, sa kojeg su spašavani saveznički piloti, neophodno je pojačati aktivnosti na izgradnji i uređenju ovog kompleksa.

Na osnovu naprijed izloženog, predlažemo Skupštini grada Doboja da usvoji sljedeće

z a k l j u č k e:

1. Usvaja se Informacija o stanju spomenika i spomen-obilježja Drugog svjetskog rata
2. Zadužuje se Udruženje antifašista i boraca NOR-a da do sljedeće sjednice Skupštine grada, pripremi program i finansijski plan za obnovu ovih spomen-obilježja
3. Zadužuje se odjeljenje za Finansije i budžet da u Budžetu grada Doboja za 2022. godinu obezbijedi finansijska sredstva za ove aktivnosti.

PREDSJEDNIK:

Novak Radojčić